

ÚJ PELE A MAGYAR MIOCÉN BŐL.

(A német szöveg kivonata.)

Irlta: Kretzoi Miklós dr.

Egy évtizeddel ezelőtt dr. Földvári Aladár m. kir. osztálygeológus barátom a székesfővárosi Vízművek 2403. sz. Lövölde-téri fúrásának iszapolási maradékából (26—27 m. rel. mélység, zöldessárga homokos helvét agyag) két apró csontocskát adott át, melyek közül az egyik egy kihalt peléféle első felső zápfoga, a másik pedig valószínűleg ugyanannak az állatnak második ujjpercscsontja. A zápfogat beható vizsgálataknak vetettem alá, aminek eredményeképpen, most mint a pelék egy önálló, új nemét képviselő, eddig ismeretlen fajtát vezethetem be a tudományos irodalomba.

Az új alak, melyet *Pentaglis földvárii* n. g., n. sp. néven írok le, kis méretei (hossza 1·1 mm, szélessége 1·0 mm), valamint a rágófelület bordáinak száma és eloszlása tekintetében minden eddig ismert alaktól határozottan eltér. Legközelebb áll még a miocén *Heteromyoxus*-nem alakjaihoz. Távolabbi kapcsolatai vannak még a *Muscardinus*, *Brachymys*, *Hypnomys*, *Leithia*, *Dyromys* nemek felé. Magával a *Glis* nemmel, valamint az *Eliomys* fajokkal, illetve a *Graphiurus-Claviglis-Gliriscus-Aethoglis*-csoporttal, vagy *Philistomys*-szal már csak igen távoli rokonságban van. Az *Amphidyromys* valószínűleg a *Dyromys* szinonimája, így az összehasonlításnál eleve kiesik.

Az egyes pele-csoportok rendszertani összefüggését tanulmányozva azt tapasztalhatjuk, hogy fogazatuk származástani összefüggései a családot két természetes csoportra bontják: a *Glirinae* (nov.) és *Muscardininae* (nov.) alakkörökre.

A pelék fogazatának ősi felépítése egyetlen ma élő csoportéval vethető egybe: a mókusokéval. Ez a két család fogazatának ősi trituberculáris váza alapján (a *Paramyidá*-khoz sorolt alakok egy részét kivéve) oly szöges ellentétben áll az összes többi ismert rágcsálóval, hogy indokoltnak mutatkozik a trituberculáris (mókusok-pelék) és quadrituberculáris (összes többi) rágcsálók szétválasztása a rendszerben is. Erre a célra az *Idioglires* (*Gliridae*, *Sciuridae*, ? *Paramyidae*) és *Euglires* (a *Diplicidentata-Lagamorpha* néven önálló rendbe tömörített nyúlserűeket eleve kikapcsolva a fennmaradó összes többi rágcsáló) alrendeket ajánlom.

Készült a Magyar Nemzeti Múzeum Földtani és Őslénytani Tárában.